

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Scholastica

Mayr, Anton

MDCCXXXII

Art. I. Quænam prædicata formaliter constituent essentiam metaphysicam
Dei.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84303](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84303)

quælibet enim pars est inadæquatè indifferens, & inadæquatè determinata; quia indifferens idem est, ac insufficiens: quævis autem pars relationis est insufficiens ad constituendam se sola relationem totam: est tamen etiam simul inadæquatè sufficiens; unde argumentatio est æquivalenter negativa, & negatur in consequentia prædicatum de toto, quod inadæquatè fuit identificatum cum singulis partibus.

94. Ob. 9. Nostra demonstratio evertit processum in infinitum: ergo non demonstramus Deum etiam permissio illo processu. Resp. 1. neg. consequentiam. Hic modus argumentandi dicitur *reductio ad impossibile*, estque optimus, & S. Augustino etiam familiaris. Imò, qui vel obiter legit elementa Euclidis, inveniet plures tales demonstrationes, in quibus ab initio aliquid ponitur, seu permittitur; sed dein ostenso absurdo, quod ex eo supposito sequitur, idem in fine negatur. Resp. 2. neg. ant. Nostra demonstratio non probat, non posse dari infinitum: & licet omnino persuasus sim, non posse dari ullum infinitum creatum; tamen id nunquam mihi persuaderet hæc demonstratio DEI; hæc enim, abstrahendo, an creaturæ sint finitæ, vel infinitæ, ostendit in utroque casu, vel admittendam mutuam productionem quoad primum esse, vel aliquam causam etiam ab infinitis creatis distinctam.

95. Quamvis autem hac ratione demonstraretur causa prima extra collectionem, non eo ipso demonstratur primà intra collectionem; si enim infinitum non implicat, poterit DEUS aliquod infinitum producere simul, vel quacunque alia ratione, quam assignant patroni infiniti, qui aliis argumentis, quàm pro existentia DEI allatis, impugnari solent. Noto tamen, nos non permittere processum, quem forrè Atheus petit, scilicet absolutum ab omni causa primà; hoc enim esset ridiculum, cum primum disputetur, an eo supposito non sit necessaria causa prima. Unde permittimus tantum processum in infinitum qualemcumque præcisivè talem, seu abstrahendo, an præter illum adhuc necessaria sit causa prima, an non.

96. Sed neque permissio eo processu, permittimus omnia, quæ ex infinito sequuntur, vel à quibusdam deducuntur, ab aliis autem negantur; hæc enim tantum debent admittere auctores, qui admittunt processum illum ut absolutè verum, seu verè possibilem: nos autem tantum transmittimus infinitum tanquam aliquid insufficiens ad demonstrationem nostram evertendam. Si dicas, sic non permitti processum, quem S. Thomas, & Aristoteles admiserunt, seu generationes ab æterno: Resp. falsum esse, quòd S. Thomas generationes ab æterno admiserit ex. n. 69. & 70. Aristoteles autem, cum circa creationem, & originem mundi multum erraverit, non est valde curandus: quanquam fors dici etiam possit, talem quoque processum saltem non immediate everti per nostram demonstrationem, quæ contenta est, inodò aliquid dicatur à DEO productum, sive ab æterno, sive in tempore: licet autem ex ea sententia sequantur alia absurda, aliis tamen argumentis sunt impugnanda.

97. Dices. Qui admittunt infinitum durationum successivarum, etiam admittunt, non præsupponi aliquid in linea durationis ad hoc infinitum: ergo qui permittunt infinitum causarum succedentium, debent etiam permittere, non præsupponi aliquam causam ad hoc infinitum. Resp. om. ant. neg. conseq. aliud est positivè admittere, seu defendere; (nam hoc est se obligare ad defendendas omnes sequelas legitimas) aliud est præcisè permittere, quod tantum est omittere hîc & nunc aliquid sine ulla obligatione defendendi, imò nec permittendi omnes sequelas. Dein etiam illa prior sequela habet gravissimas difficultates; quas tamen, quia non attinent ad nostram demonstrationem, non attingo.

98. At hoc addo, disparitatem aliquam à patronis infiniti dari posse inter priorem, & posteriorem sequelam; modò enim ostendatur, nullam durationem in collectione illa successiva esse primam (de quo viderint ejus sententiæ patroni) modò etiam ostendatur causa omnium earum durationum, non potest saltem, nisi valde mediâtè, probari necessaria eorum dependentia ab aliquo priùs durante; nam causa produciens priùs tempore dari non debet, sed tantum priùs natura: collectio autem illa non necessariò præsupponit aliquod tempus, neque formalitèr æternitatem DEI tanquam pro priori existentem, sed tantum simul coexistentem & omnipotentiam DEI præsupponit tantum pro priori naturæ se habentem; at verò collectio etiam infinita causarum habet, ut hucusque demonstravimus, semper adhuc necessariam dependentiam à sua causa, sicut effectus quilibet alius.

QUÆSTIO II.

De Essentia, & Attributis Divinis.

ARTICULUS I.

Quenam prædicata formalitèr constituent Essentiam metaphysicam DEI.

99. P Rædicata Divina alia dicuntur absoluta, alia relativa: alia necessaria, alia contingentia: alia essentialia, alia attributa. Prima sunt, quæ non respiciunt terminum à se distinctum, ut esse æternum, immutabilem. Secunda respiciunt terminum distinctum, ut esse Patrem, vel Filium. Tertia sunt, sine quibus DEUS esse non potest, ut esse omnipotentem, infinitum, æternum &c. Quarta sine quibus DEUS esse potest, saltem quoad denominationem, ut esse volitivum, vel nolitivum hujus vel alterius rei creatæ, quam liberè potest velle, vel nolle: item cognoscitivum existentie hujus, vel alterius objecti, quod potest liberè ipse, vel creatura ponere, vel omittere &c. Quinta, strictè sumpta, constituunt essentiam DEI, sicut animal & rationale constituunt essentiam hominis. Sexta tandem, seu attributa, vel sumuntur latè pro omnibus prædicatis, quæ DEO tribuuntur, quo sensu etiam prædicata essentialia sunt attributa: vel

sumuntur strictè, & tunc iterum dupliciter accipiuntur, scilicet vel pro prædicatis illis, quæ in creaturis solent esse accidentia, & propria physice, ut sapiens, iustus &c. vel pro proprietatibus physicis, aut metaphysicis DEI: ut enim essentia hominis non tantum habet proprietates physicas, e. g. esse calidum, frigidum, sanum, ægrum; sed etiam metaphysicas, ut risibile, flebile, admirativum; ita etiam videtur eas habere Divina essentia, quæ proprietates attributa vocantur.

100. Ulterius essentia Divina accipitur vel physice, vel metaphysice. In primo sensu sicut homo involvit corpus, animam, & unionem, tanquam partes physicas, ita DEUS, cum partes physicas non habeat, involvit saltem omnia, quæ realiter pertinent ad constitutionem DEI, vel quidquid necessariò communicatur tribus SS. Personis. In secundo verò sensu involvit tantum illa prædicata, quæ per modum generis & differentie ingrediuntur definitionem DEI, de quibus tamen ipsis variant Authores. Quidam cum Eximio l. 1. de essentia DEI maxime c. 11. Quiros, Gormaz, & alii docent, omnes perfectiones necessarias absolutas ingredi definitionem DEI, ita ut definiri debeat vel *Cumulus omnium perfectionum absolutarum* & *necessarium*, vel *Plenitudo omnis perfectionis necessarie absolute*. Cum his videtur coincidere P. Ulloa Tom. 1. disp. 1. c. 1. n. 1. ubi ait, quidditatem seu essentiam DEI stare in hoc, quod sit Ens vel Substantia fruens negativè, ac positivè omni perfectione pura ab omni imperfectione. Nec longè ab his videtur recedere doctissimus quidam Recentior, à quo DEUS definitur *Sufficientia adequata habendi omnem perfectionem simpliciter simplicem*. Alii definiunt DEUM *Intellectivum à se*. ita Vasquez, Godoy, Arriaga, & alii. Rursus alii definiunt *Ens à se*. ita Derkenis de DEO. Disp. 1. n. 54. Haunoldus. L. 1. c. 1. n. 54. Esparza L. 1. de DEO q. 5. a. 7. Izquierdo Tom. 1. disp. 1. q. 10. n. 253. & alii, præsertim Recentiores, satis communiter.

101. Dico cum his ultimis. DEUS rectè definitur *Ens à se*. Prob. 1. SS. Patres negant omnes perfectiones Divinas, seu totum earum cumulum esse de essentia DEI; sed ajunt, plura prædicata esse attributa, & extra essentiam, esse proprietates ex essentia DEI profluentes: ergo essentia DEI non consistit in eo cumulo, sed in certis quibusdam prædicatis: atqui non possunt assignari convenientius alia, quam *Ens à se*: ergo. prob. ant. S. Basilii l. 1. contra Eunomium paulò ante medium ait: *Quoniam igitur pacto non deridendus, si creativum substantiam esse dicat: si providentiam rursus substantiam, eodem modo præscientiam, & omnem itidem operationem substantiam putet?* S. Cyrillus Alexandrinus l. 11. Thesaur. sub medium. *Non omnia ergo, quæ in DEO sunt, & de DEO dicuntur, substantiam significant.* S. Damascenus l. 1. de orth. fide c. 4. ait: *Ita sive bonum, sive iustum, sive sapientem, sive quidcunque tandem aliud dicere libeat, non DEI naturam, sed quæ natura insunt, exponis.* Ubi per naturæ insunt intelligit quæ circa ipsius naturam sunt, ut immediate superius loquitur. S. Chrysost. homil. 1. de

incomprehensibili DEI natura. *Quaquam non à Sapiaientia substantia est, sed ex substantia Sapiaientia.* Theophylactus in illud Pauli: *Invisibilia mundi* &c. ait: *Bonitas scilicet, sapientia, virtus, Divinitas ipsa, sive magnitudo, quæ invisibilia DEI Paulus nuncupat, noscuntur . . . & nota sunt DEI, id est, quæ circa ejus substantiam sunt.* S. Gregor. Nazianz. oratione 38. non longè ab initio negat simplicitatem Divinam esse substantiam, seu naturam, dicendo: *Neque enim simplicitas illi naturæ est:* Titus Bostrenus Auctor antiquissimus tempore Juliani Imperatoris l. 1. contra Manicheos non valde multum post initium ait: *Et si enim non decet nominare in DEO qualitatem, esse tamen prius quodammodo est cogitatione, quàm talem esse.*

102. Ex quibus habetur, quod SS. Patres essentiam DEI non constituunt ex omnibus perfectionibus Divinis, & attributa accipiant in sensu strictiori pro proprietatibus, quas extra essentiam esse volunt. Intelligi autem debent de essentia metaphysica, non physica DEI; quia saltem omnia prædicata absoluta, necessaria, & tribus SS. Personis communia constituunt essentiam physicam DEI: & tamen Patres plura ex iis e. g. omnipotentiam, sapientiam, iustitiam excludunt à substantia, natura, seu essentia DEI; nam has voces Patres, maximè agentes de DEO, pro synonymis habent, ut ostendit Izquierdo tom. 1. tract. 1. disp. 1. q. 10. n. 210. Confir. Aliæ essentiae habent suas proprietates, quæ non ingrediuntur conceptum definitivum: ergo, si non ostenditur specialis ratio in contrarium, etiam essentia Divinæ convenienter tales proprietates attribuuntur: atqui nulla ostenditur: ergo.

103. Jam prob. etiam mi. superius subsumpta, quod nulla alia prædicata convenientius, quàm Entis à se, assignentur. Primò ex Scriptura. DEUS ipse Exodi 3. v. 14. rogatus à Moyse suum nomen, respondit: *Ego sum, qui sum.* Quibus in verbis, ut notant SS. Patres apud Petavium, continetur præstantissima, & singularissima nota, seu differentia DEI: non autem continetur alia, quàm Aseitas, ut docet S. Hieron. & alii. Secundò probatur ex Sanctis Patribus. S. Dionys. de Divinis nominibus c. 5. fusè tradit, quod DEUS simpliciter & incircumscriptè totum in se esse pariter ambiat: & hoc esse ante alia ejus prædicata (quæ vocantur ibi participationes) præpositum atque antiquius sit vitæ & sapientiæ: atque ibidem addit: *Merito igitur reliquis principalis, ut qui est, DEUS ex antiquiore aliis ipsius donis perfectionibus celebratur.* S. Gregor. Naz. orat. 36. sub finem ait: *Entis vox ad eam essentiam Divinam indicandam aptior est.*

104. Sanctus Hilarius lib. 1. de Trin. super verba: *Ego sum, qui sum.* initio libri ait: *Non enim aliud proprium magis DEO, quàm esse intelligitur.* S. Bernardus l. 5. de consideratione. c. 6. interrogat de DEO: *Quis est?* Et respondet sibi. *Non sanè occurrit melius, quàm: Qui est.* Similia habent alii Patres: Sed non omittendus Angelicus 1. p. q. 13. art. 11. ita loquens: *Quanto aliqua nomina sunt minus determinata, & magis communia, & absolutà; tanto magis proprie dicuntur de DEO à nobis*

bis. Unde S. Damascenus dicit, quod principalis omnibus, quæ de Deo dicuntur, nomen est, qui est. Confirm. 1. Hæc definitio continet genus proximum differentia; quia ens immediate dividitur in ens à se, & ens ab alio. Dein Aseitas est radix, & origo suo modo omnium perfectionum Divinarum, quæ ex ipsa deducuntur: adæquat etiam definitum, & convenit omni & soli: ergo definitio est bona. Confirm. 2. Hæc definitio est clarissima, captu facilissima, & communissimè dein etiam adhibetur ad alias perfectiones Divinas demonstrandas: cum prædicatum entis à se facillimè ex creaturis inferatur, non item alia: sed hæc ex ente à se dein inferri debeant: ergo est præferenda aliis definitionibus non ita clavis, nec ita usitatis, vel utilibus.

ARTICULUS II.

Solvuntur Objectiones.

105. **O**B. 1. S. Damascenus ait: Quid DEI essentia sit, neque scimus, neque dicere possumus: ergo non possumus DEUM definire. Confirm. 1. DEUS neque habet genus, neque differentiam: ergo non potest definiri. Confirm. 2. Non esse productum est conceptus purè negativus: ergo per ipsum non potest DEUS, seu ens maximè positivum definiri. Resp. neg. conseq. quia tamen aliquo modo possumus DEUM definire non quidè per definitionem, quæ conveniat patriæ, seu quæ esset clarissima, & multò minus definitione, seu explicatione comprehensiva, de qua loquitur S. Damascenus: sed tamen per definitionem, quæ conveniat viæ, & sit obscura, quamvis aliquo modo clarior, quam definitum. Verba in objectionem sine loco citata non inveni, nisi æquivalenter L. 1. de orth. fide c. 4. ubi sic ait: In DEO autem impossibile est, quidam essentia suâ ac naturâ ipse sit, dicere. initio autem capitis se ita explicat: Quid autem ratione essentia ac naturâ sit, nullo omnino modo comprehendendi, cognoscique potest. Ad 1. confirm. om. ant. disting. conseq. non potest definiri definitione strictissima. om. conseq. minùs strictè dicta. neg. conseq. ad hoc autem sufficit, ut DEUS habeat prædicatum, in quo aliquo modo conveniat cum creaturis, & aliud, in quo discrepet, adeoque quæ se habeant per modum generis, & differentia. Quamvis autem prædicatum entis seu existentis DEO conveniat necessariò, & cum tota plenitudine, ut nihil habeat de non ente: qua ratione creaturæ non convenit; tamen etiam hæc dicitur ens, & in hoc prædicato aliquo modo convenit cum DEO. Ad secundam confirm. neg. ant. ex n. 72.

106. **O**B. 2. Magis convenit DEO hoc nomen DEUS, quam nomen Qui est: ergo hæc definitio non est bona. ant. videtur sumi ex S. Thoma 1. p. q. 13. a. 11. ad 1. Confirm. Si DEUS potest definiri Ens à se, potest etiam, & melius definiri Ens potens esse à se, seu sufficiens sibi ad existendum: ergo. prob. ant. Hoc prædicatum est prius à subsistendi consequentia: & aliàs etiam in definitionibus poni solent prædicata significantia potius potentiam, quam actuale existentiam: ergo. Resp. dist. ant. in ordine

significandam essentiam DEI. neg. ant. in ordine ad significandam naturam. conc. ant. & neg. conseq. & sic etiam distinguit loco citato Angelicus. Sumuntur quidem ordinariè à SS. Patribus pro eodem essentia, & natura DEI: si tamen rigorosius loquamur, essentia præcisè dicitur ab esse, seu existere, & à modo existendi, atque abstrahit ab operando: unde quælibet res habet aliquam essentiam; quamvis non quælibet sit natura; natura enim strictè significat principium operandi: cumque nomen DEUS (cujus derivationem vide apud Angelicum 1. p. q. 13. a. 8.) significet aut considerantem, aut curantem omnia, magis videtur explicare naturam DEI operantem: at Ens à se magis significat essentiam DEI à se essentialiter existentem. Sunt tamen, qui dicant, DEUM ut naturam definiri debere Intellectum à se: eò quod sic explicetur radix primæ operationis Divinæ, scilicet cognitionis: quos impugnat Viva ex eo, quod natura non sit unius tantum, sed omnium operationum principium. Sed sic nec Animal rationale esset bona definitio naturæ humanæ, quæ tamen non minùs, quam essentia hominis videtur à Philosophis definiri. Ego hanc definitionem naturæ Divinæ, nec amplector, nec impugno, contentus definitione essentia. Ad confirm. resp. neg. ant. cum enim per ens à se intelligatur idem ac ens absolute necessarium, jam involvit essentialiter actualem existentiam. Idem significant verba DEI Ego sum, qui sum. Nec est paritas cum entibus creatis, quæ non involvunt in essentia actualem existentiam. S. Thomas, quando in 1. dist. 19. q. 2. a. 1. ad 1. dicit, essentiam DEI secundum intellectum esse priorem ad esse, loquitur ibi de æternitate DEI, & consequenter exponi potest, quod per esse intelligat durare, quod ut præcisè sumptum præsupponitur ad æternam durare. Et sic exponi debet, ne sibi contradicat; nam 1. p. q. 13. a. 11. in corp. expressè dicit: Cum esse DEI sit ipsa ejus essentia; hoc nulli alii conveniat. Et inferius dein insert cum Damasceno, principale DEI nomen esse Qui est.

107. **O**B. 3. Essentia DEI debet concipi ut summè perfecta: atqui non concipitur talis, nisi concipiat ut cumulus omnium perfectionum: ergo. prob. mi. Omniscientia DEI non concipitur ut perfectissima, nisi concipiat ut cumulus omnium notitiarum, neque Omnipotentia, nisi concipiat ut cumulus omnium potentiarum: ergo. Resp. disting. maj. ut perfectissima in linea essentia. conc. mai. in alia linea. neg. ma. & dist. sic mi. neg. conseq. ad prob. conc. ant. neg. conseq. quia scilicet illi cumuli notitiarum, & potentiarum sunt de linea Omniscientia, & Omnipotentia: non tamen ideo ut Omnipotentia concipiat ut perfectissima, debet etiam concipi ut cumulus omnium cognitionum; quia istæ ad ejus lineam non spectant: imò nec Scientia simplicis intelligentia ut perfectissima debet concipi ut involvens notitiam de rebus actu existentibus; quia hæc quoque sunt extra ejus lineam, & spectant ad Scientiam visionis. Sic autem respectu essentia Divinæ metaphysicæ etiam se habent prædicata distincta ab ente à se, seu genere, & differentia.

108. **D**ices 1. Essentia metaphysica potest continere omnes perfectiones etiam attributales: ergo